Politiek forum
8 januari 2026

Update gebiedsontwikkeling Winterswijk

Vitaal Platteland Winterswijk

Vanavond

Deel I: Van Vitaal Platteland naar Gebiedsontwikkeling Winterswijk

- Proces:
  - Tijdlijn gebiedsaanpak Vitaal Platteland
  - Waar staan we nu: gebiedsontwikkeling Winterswijk
  - Vooruitkijken

- Inhoud:
  - Focus opgaven
  - Update stikstof
  - Denkrichting grootte opgave

- Relatie andere processen
- Voorstel bestuurlijke planning

Deel II: Waterschap Rijn en IJssel

- Deelgebied Woold & Limbeek en gerelateerde processen Waterschap

gemeente Winterswijk

Proces gebiedsontwikkeling Winterswijk

gemeente Winterswijk

Hoe we begonnen: pleidooi “De Winterswijkse Manier” (juli 2020)

- Betrokken WCL partijen in het buitengebied: natuur, agrarisch, bewoners, recreatie, landgoederen etc. en gemeente Winterswijk
- Zorgen over toekomst van buitengebied: economisch, sociaal en ecologisch
- Normen en maatregelen te sectoraal en generiek
- Perspectief nodig, met name voor de landbouw, met een integrale, gebiedsgerichte aanpak
- Samenwerking en samenhang gebied en overheden
- Een experimentstatus voor Winterswijk

gemeente Winterswijk

Tijdlijn gebiedsontwikkeling Winterswijk (1/2)

- November 2021: start verkenning
- Zomer 2022: pas op de plaats, komst Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG)
- Januari 2023: intentieovereenkomst en startnotitie
- Oktober 2023: weerstand rond aanbesteding opdracht & herijking
- Zomer 2024: onzekerheid door wegvallen NPLG, personele wisselingen
- Maart 2025: nieuwe projectleider, nieuwe organisatiestructuur: naar programma

gemeente Winterswijk

Let op: provinciaal programma aanpak stikstof loopt parallel aan gebiedsontwikkeling = stoorzender!

Tijdlijn gebiedsontwikkeling Winterswijk (2/2)

- December 2024: Paniek om rechtelijke uitspraken → vergunningverlening op slot
- Q1 2025: aankondiging stikstofzonering rond Gel
- 8 juli 2025: GS-besluit stikstofstroken
  - Winterswijk: stroken rond Bekendelle en Willinks W maatregelen
- September – november 2025: uitwerken plan Winterswijk (“gebiedsplan 0.1”)
- September – oktober 2025 (parallel): start participatie rond stikstofstroken door provincie
  - 30 oktober politiek forum rond stikstof
- 12 november 2025: positief Provinciale Staten-besluit subsidie voor “team Winterswijk” bij gemeente
- 16 december 2025: Gedeputeerde Staten, Dagelijks Bestuur en college van B&W stellen Gebiedsplan 0.1 vast en geven opdracht tot verdere uitwerking in programma
- Voorjaar 2026: GS besluit over instellen definitieve stikstofstroken

Q1: voorbereidingsbesluit provincie m.b.t. stikstofstroken tot en met oktober 2026 = ruimtelijke ontwikkelingen worden stilgelegd in afwachting van nieuw beleid (stikstofstroken)

= onderdeel programma aanpak stikstof

Mocht GS besluiten af te zien van stikstofstroken in Winterswijk, verloopt het voorbereidingsbesluit in oktober 2026 en zijn daarmee de stroken in Winterswijk van de baan. “Gebiedsplan 0.1” als alternatief hiervoor essentieel!

gemeente Winterswijk

Samenvattend tijdlijn

- Gebiedsontwikkeling in versnelling door stikstofproblematiek
- Provinciaal programma aanpak stikstof echter ook grote stoorzender in proces
- Gebiedsplan 0.1 aanzet verdere integrale samenwerking tussen provincie, waterschap en gemeente
  - Plan biedt ook ruimte voor inbreng gebied, in tegenstelling tot generieke maatregelen.

Dilemma: we willen versnelling in het proces, maar de complexe samenwerking maakt het lastig alle partijen voortdurend volledig aangehaakt te houden. Samenwerking vraagt om vertrouwen én scherpte.

gemeente Winterswijk

Verandering t.o.v. Vitaal Platteland en waar staan we nu

gemeente Winterswijk

Organisatie 2022-2024

Besluit overheden

Gebiedsteam

(+ werkgroepen)

Landbouw, landgoederen, BSV, OBW, natuur,

jong WCL, gemeente, waterschap, LNV, provincie

Bestuurlijke gebiedstafel

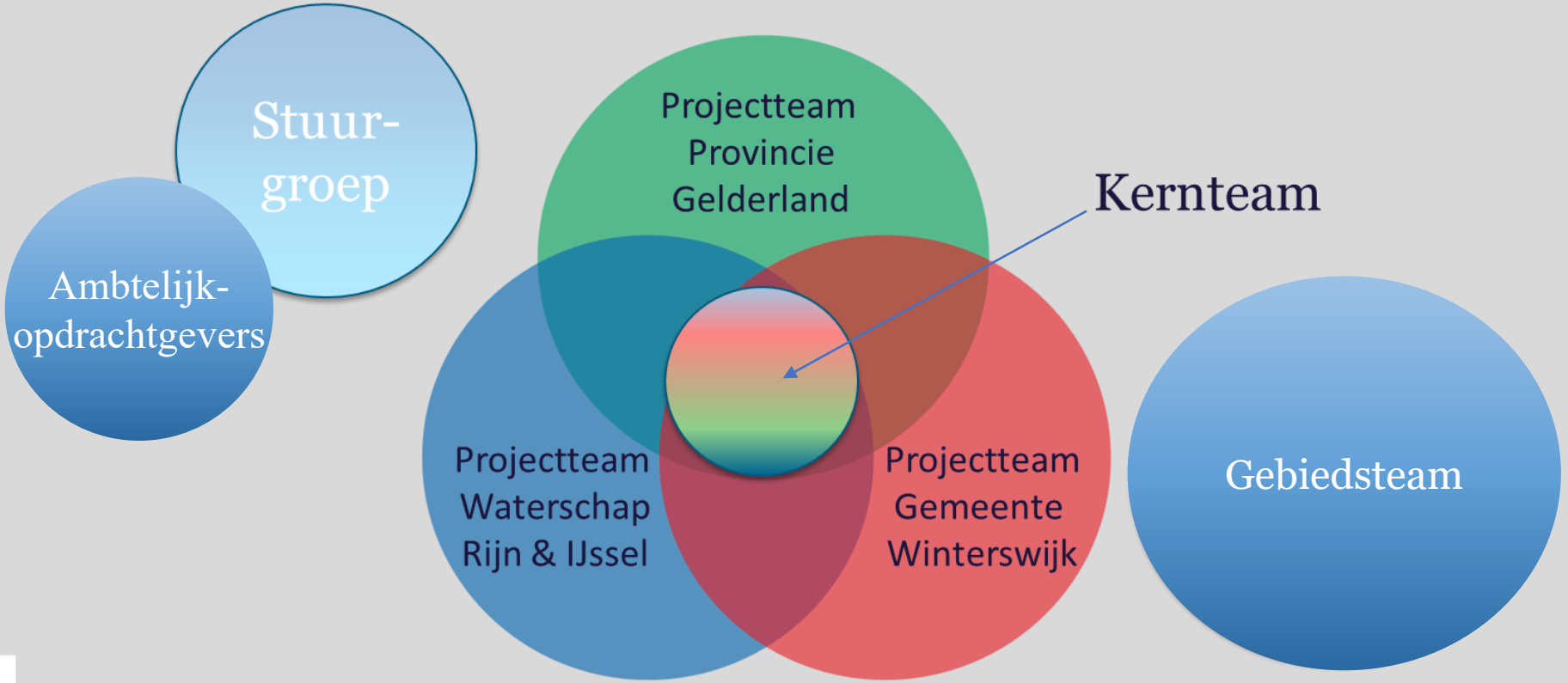
Onafhankelijk voorzitter, landbouw, natuur, OBW, WCL, overheden

Kernteam

Ondersteunend flexibele schil

gemeente Winterswijk

Organisatie vanaf 2025

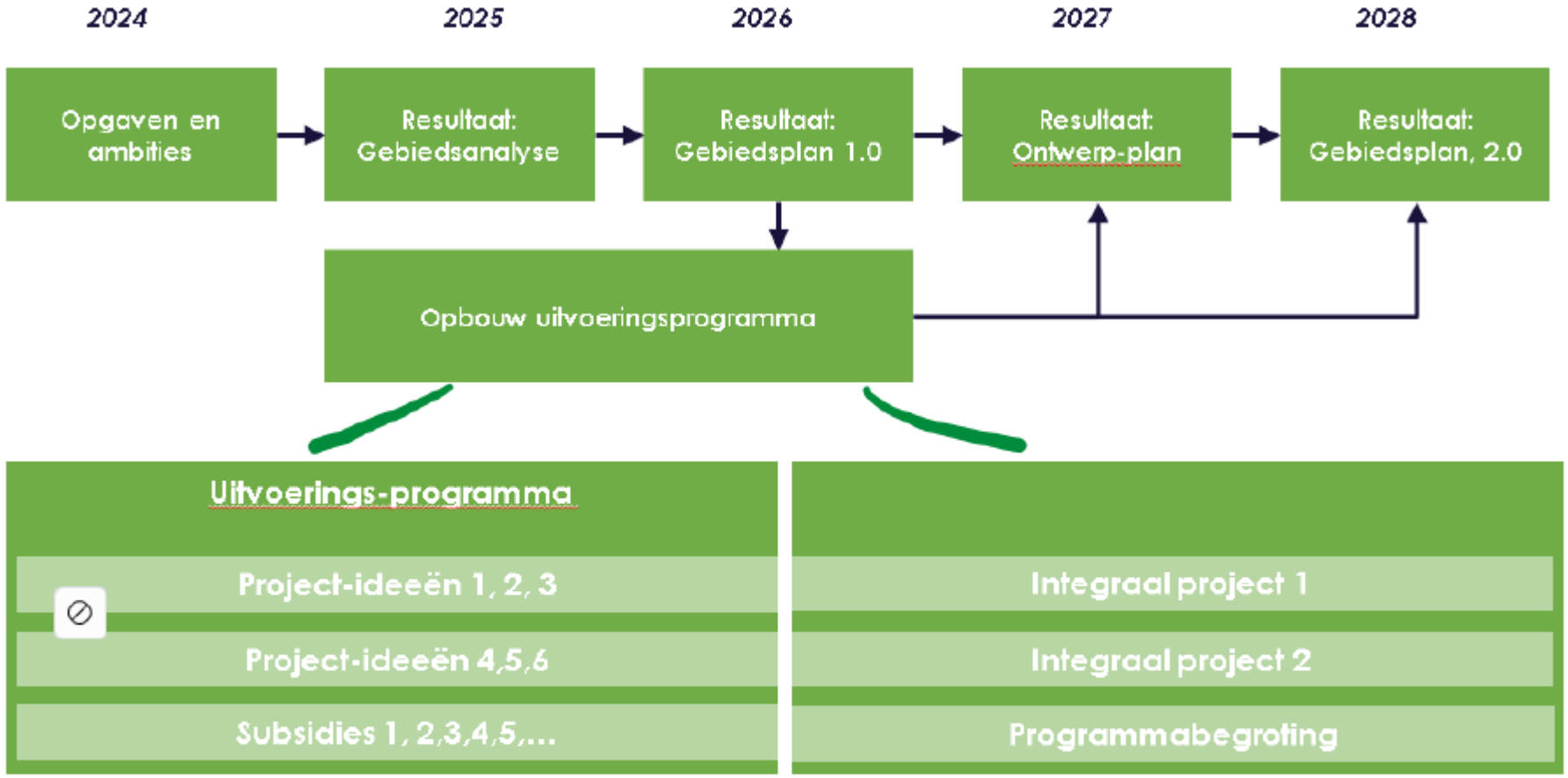
gemeente Winterswijk

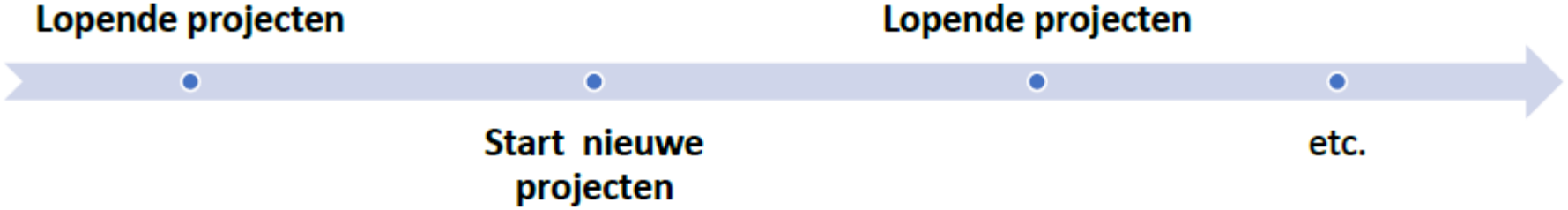

Oude planning & route

gemeente Winterswijk

Nieuwe planning

gemeente Winterswijk

Voordelen van een programma

- Programma biedt:
  - duidelijke, onderbouwde en afgewogen **keuzes voor functies** op bepaalde locaties, en waar mogelijk combinaties van functies;
  - **milieueffectrapportage** voor inzicht in milieueffecten en onderbouwing van het doelbereik (procedure loopt gelijk op met andere activiteiten van het programma);
    - Milieueffecten zijn o.a. op natuur en water, maar ook sociaaleconomische effecten (leefbaarheid)
  - haalbare en betaalbare **uitvoeringsprojecten**, wat leidt tot efficiënte en effectieve uitvoering;
  - **participatie en democratische legitimiteit**, zoals vastgelegd in de Omgevingswet;
    - Met andere woorden: participatie is een verplicht, geborgd onderdeel van het proces
  - **perspectief en duidelijkheid** voor alle betrokken partijen.
  - Een vorm van **juridische borging**, van belang in het kader van de stikstofaanpak

gemeente Winterswijk

Nieuwe structuur: kansen

- Nieuwe programmastructuur biedt kansen om meerdere kleine projecten op te zetten binnen programma, daarmee benodigde juridische borging
  - I.p.v. eerst één allesomvattende visie en groot plan uitwerken, of alleen kleine projecten zonder juridische borging
- Budgetten provincie voor natuur, stikstof, water
  - Sectoraal, dus goed framen! + blijven lobbyen voor ontschotting voor meer integraliteit in aanpak
  - Subsidie voor gemeente juli 2025 – december 2028 1,4 mio voor projectteam
- Interbestuurlijk programma als alternatief voor strokenbeleid? (naar voorbeeld gebiedsproces GEUS)
- Kleinschaligheidstoeslag als succes van proces?

gemeente Winterswijk

Aandachtspunten

- **Samenwerking overheden**: interbestuurlijk programma is nieuw
- **Stikstofproblematiek**
- **Samenhang** andere gemeentelijke processen
- **Betrokkenheid gebied**: waar co-creëren, waar adviseren, en waar moeten overheden verantwoordelijkheid nemen
    - **Gebiedspartijen**: LTO, PAN, Platform Natuur en Landschap, OBW, BSV, landgoedeigenaren, recreatie
- **Grondstrategie**: overheden o.a. gebonden aan Didam-arrest

gemeente Winterswijk

Samenvattend proces

- Veranderingen die in 2025 doorgevoerd zijn maken het proces meer gestroomlijnd, met duidelijke rollen en taken voor de betrokken partijen.
- De goede personen werken aan de goede dingen, maar we moeten dit soms nog wel écht goed (beter en zorgvuldig) doen.
  - Volwaardig “team Winterswijk” gaat hierbij helpen
- Voor het eerst een realistisch plan met tijdspad, in te zetten instrumenten, juridische borging en beoogd budget.

Aandachtspunt: De keus voor een interbestuurlijk programma is een belangrijke stap voor de overheden, maar is nu nog niet volledig doorleefd door alle betrokkenen in Winterswijk. De betrokkenheid van alle partijen blijft essentieel en iets waar we aan moeten blijven werken.

gemeente Winterswijk

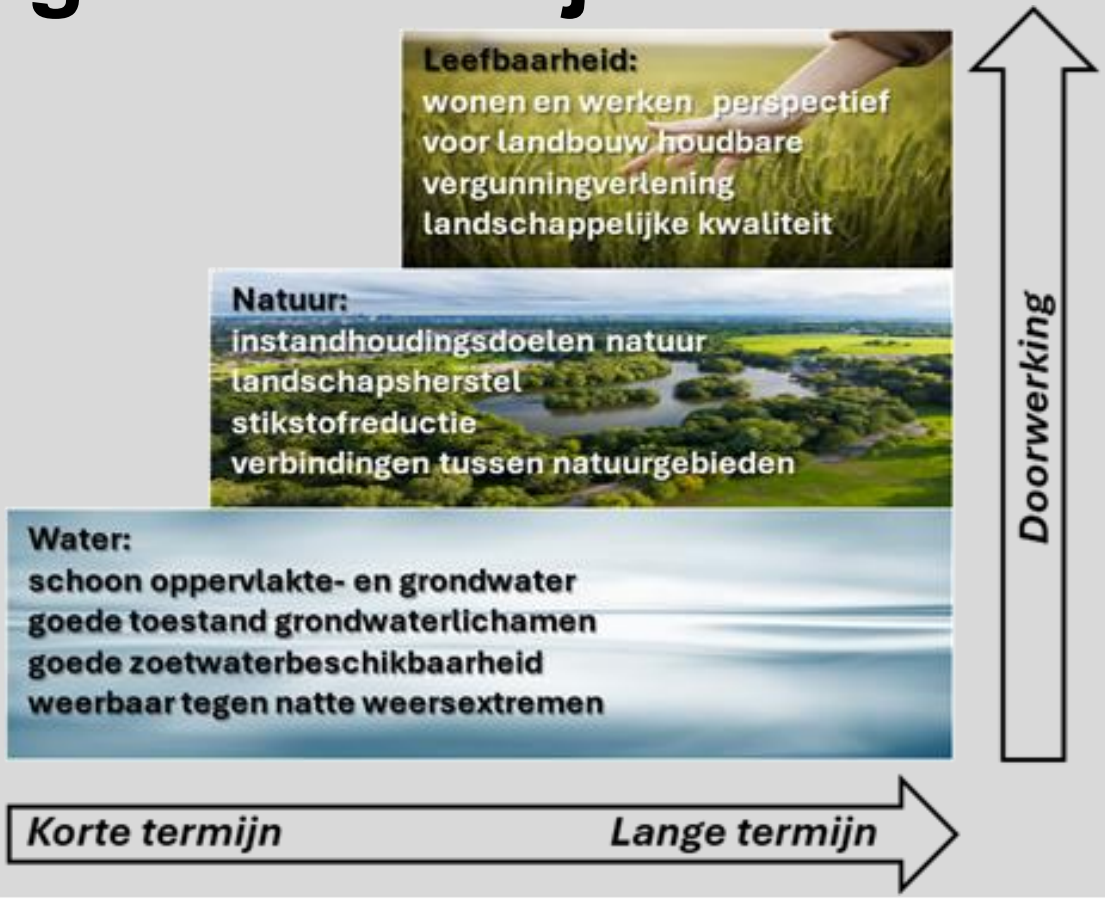

Inhoud: opgaven gebiedsontwikkeling Winterswijk

gemeente Winterswijk

Opgaven gebiedsontwikkeling Winterswijk

- Met programma de focus terugbrengen op water, natuur en leefbaarheid
  - Als onderdeel hiervan oplossing zoeken voor stikstofvraagstuk
- Opgaven opgedeeld in:
  - Natuurdoelen
  - Waterdoelen
  - Perspectief voor de landbouw en een leefbaar platteland

gemeente Winterswijk

Stikstofopgave Winterswijk

- Van de totale stikstofdepositie op de Natura 2000 gebieden Bekendelle en Willinks Weust:
  - Ca. 40-45% uit het buitenland
  - Ca. 40-45% uit (de rest van) Nederland
  - Max. 15% uit Winterswijk
- Van de max. 15% uit Winterswijk komt de meeste depositie van de landbouwsector
  - Specifiek mestaanwending en stallen
- Sinds 2018 is ca. 10% stikstof gereduceerd;
- Tot 2035 wordt met autonome ontwikkelingen een reductie vanaf 2018 van ca. 24% verwacht
- Opgave voor Winterswijk wordt waarschijnlijk op 42 tot 60 procent reductie gesteld.
  - 42% naar verwachting minimale opgave voor heel Gelderland

gemeente Winterswijk

Denkrichting grootte opgave

- Schatting ruimtelijke opgave: 1000-2000 ha
- Hectaren waar opgaven liggen en waar veranderingen (klein en groter) verwacht worden
- Verandering = landbouwstructuurverbetering, functieaanpassing of functieverandering
    - *Nadrukkelijk géén nieuwe Natura 2000 gebieden*

Puzzel met o.a.:

- Water-, natuur-, en landbouwopgaven
- Opgaven kunnen gecombineerd worden en zijn deels al gerealiseerd (o.a. GBDA), maar niet geborgd

Volgende stappen:

- Gebiedsplan 1.0: Kaartbeelden waarop opgaven worden gevisualiseerd d.m.v. zoekgebieden
- Gebiedsplan 2.0: Kaart met opgaven op kavelniveau

gemeente Winterswijk

Samenvattend inhoud

- In gebiedsontwikkeling (blijven) werken aan water, natuur en leefbaarheidsopgaven (incl. toekomstperspectief voor de landbouwsector), waar stikstof onderdeel van is.
- Opgaven in beeld gebracht om duidelijkheid te scheppen over waar we het precies over hebben.

Dilemma: er wordt gedurende het proces continu gevraagd om duidelijkheid over de opgaven. Echter, het concreet benoemen van de opgaven in percentage stikstofreductie, hectaren en kaartbeelden ligt gevoelig. Het blijft een zoektocht hoe hiermee om te gaan. We kiezen nu voor duidelijkheid over de opgaven.

gemeente Winterswijk

Tot slot: een wenkend perspectief?

Doel gebiedsontwikkeling: sociaal, ecologisch en economisch toekomstperspectief voor het buitengebied van Winterswijk.

- Wat is dat precies? Ruimte voor invulling!
- In gezamenlijk programma kans voor gemeente om in te kleuren
- O.a. in samenhang met samenvoegen en update Omgevingsvisie

- Alternatief / “niets doen”: landelijk beleid, generieke wetten en regels, waarschijnlijk zonder compensatie.

gemeente Winterswijk